

||| månadens epiztel

Månadens Epiztel behandlar bland annat det senaste kring salmonella hos katt och småfågel, höjd skyddsnivå mot fågelsinfluensa samt avfärdade misstankar på svinpest. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Jens Norberg, SVA och Jessica Dahlberg, Jordbruksverket.

SALMONELLA HOS SMÅFÅGLAR OCH KATTER

Hittills i år har prover från cirka 250 katter och ett 20-tal småfåglar, främst av arterna gråsiska och domherre, visat sig innehålla salmonellabakterier, *Salmonella typhimurium*.

SVA och Smittskyddsinstitutet har tidigare bedömt att det finns ett samband mellan fall av salmonella hos fåglar, katter och människor och att småfåglar är den primära smittkällan. Ett PM med djurägarinformation och generella hygienråd vid salmonellainfektion hos katt finns att ladda ned från SVAs hemsida.

Under 2007 har 20 av de cirka 250 salmonellaproverna typats vidare. Alla utom ett isolat var *S typhimurium* DT 40 eller NST (U277). En annan subtyp (DT120) påvisades på en av fåglarna och vidare undersökningar pågår för att klarlägga betydelsen av detta fynd.

AVSKRIVEN MUL- OCH KLÖVSJUKE-MISSTANKE

I slutet av februari blev epizootologen kontaktad av en praktiserande veterinär i Skåne. Veterinären hade blivit uppringd av en djurägare som meddelade att han noterat blåsor på nosen hos två yngre kalvar. Den ena var enligt uppgift pigg, den andra hade feber och var påtagligt allmänpåverkad. Veterinären uppmanades att åka ut till besättningen för att göra en ordentlig undersökning och för att komplettera

Foto: Pär Eklund

FIGUR 1. Hittills i år har prover från cirka 250 katter och ett 20-tal småfåglar visat sig innehålla salmonellabakterier, *Salmonella typhimurium*.

de **anamnestiska** uppgifterna. Vid besöket kunde konstateras att förändringarna inte bestod av vesikler utan av cirkulära, brunaktiga, papelliknande, icke vätskefyllda strukturer. Det fanns heller inte, utöver de två kalvarna som uppvisade dessa förändringar, några övriga sjukdomstecken i besättningen eller något i anamnesen som skulle kunna tyda på mul- och klövsjuka, varför den misstanken avskrevs.

En möjlig orsak till förändringarna skulle kunna vara bovin populär stomatitvirus, ett virus som sannolikt förekommer i hela världen och ibland kan ställa till förtret för såväl djurägare som veterinärer. Paplerna, som enligt litteraturen beskrivs som i detta fall, börjar oftast med erythem och eventuella erosioner – dock aldrig vätskefyllda blåsor, företrädesvis runt munnen eller i munhålan hos yngre kalvar och ibland på spenar eller juver hos äldre kor. Viruset, som tillhör familjen poxvirus inom genus parapoxvirus, är mycket likt Orf-virus (orsakande smittsamt muneksem hos får) och kan precis som detta smitta människa (företrädesvis på händer, armar eller ben).

Sjukdomen hos nöt har oftast ett okomplicerat förlopp om inga sekundärinfektioner inträffar. Immuniteten är kortvarig och latent bärare förekommer. Diagnos ställs med elektronmikroskopi.

YTTERLIGARE ETT FALL AV NOR98

Ytterligare ett fall av TSE-sjukdom på får har upptäckts i prover uttagna i den rutinmässiga övervakningen vid slakterier och destruktionsanläggningar. Konfirmerande tester vid SVA bekräftade diagnosen Nor98. Fåret var en texelkorsning och kom från en besättning belägen i Skåne. Gården har spärrats i avvaktan på förändringar i lagstiftningen.

KLINISK ÖVERVAKNING AVSEENDE BSE

Djur som utifrån kliniska symtom misstänks ha BSE ska anmälas till myndigheterna och provtas inom det kliniska övervakningsprogrammet. Förutom detta är det också viktigt att veterinärer på fältet hör av sig när man har djur som passar för den så kallade särskilda kliniska övervakningen. Det innebär nötkreatur som uppvisar olika typer av CNS-störningar, men där uppgifter i anamnesen eller i den kliniska undersökningen inte föranleder någon egentlig misstanke om BSE.

Efter kontakt med SVA för bedömning tas djuret in för fullständig obduktion inklusive BSE-undersökning. Jordbruksverket står för omkostnader såsom transport till SVA, kostnader för obduktion och BSE-provtagning samt även om det blir ytterligare kostnader för ett extra besök då veterinären avlivar djuret.

Under 2007 har hittills två nötkreatur tagits in inom den särskilda kliniska övervakningen. Efter immunohistokemisk och histopatologisk undersökning vid SVA har BSE kunnat uteslutas hos båda dessa nötkreatur.

SKYDDSNIVÅN FÖR FJÄDERFÄ I FÅNGENSKAP HÖJS

Jordbruksverket har höjt skyddsnivån mot fågelinfluensa för fjäderfä och andra fåglar i fångenskap från nivå 1 till nivå 2. Beslutet omfattar alla besättningar söder om Dalälven och gäller från och med den 7 mars. I övriga landet gäller skyddsnivå 1.

Höjningen av skyddsnivån innebär att fjäderfä ska hållas inomhus samt att det blir förbjudet med utställningar, tävlingar och liknande arrangemang med fjäderfä och andra fåglar i fångenskap. Änder, ankor, gäss och strutsfåglar, hägnat fjädervilt samt hobbyfloccar får dock vistas utomhus men ska hållas inhägnade. Fåglar som hålls utomhus måste precis som i skyddsnivå 1 ges foder och vatten under tak. Bakgrunden till beslutet att höja skyddsnivån i förebyggande syfte är de fall av fågelinfluensa som förekommit i tamfågelbesättningar i bland annat Storbritannien och Ungern.

Skyddsnivå 2 gäller till mitten av maj, men reglerna kan komma att gälla både kortare och längre tid beroende på hur smittorisken ser ut. Om fågelinfluensa skulle konstateras i Sverige eller i grannländerna kan det bli aktuellt med en högre skyddsnivå.

SVINPESTMISSTANKE

I samband med lossning av grisar vid slakteriet i Helsingborg påträffades i transportbilen 15 döda cyanotiska grisar med blå öron, blodtillblandat näsflöde och spridda ödem. När detta upptäcktes hade 40 djur lastats av och slakten av de sex första redan påbörjats. Då misstanke på svinpest inte kunde uteslutas och djur från transporten kommit in i anläggningen, stoppades slakten och slakteriet spärrades enligt uppgjorda beredskapsplaner. De levande djuren undersöktes kliniskt. Några av dessa hade varit vingliga vid avlastningen men repade sig snabbt. Prover togs ut från två av djuren och skickades till SVA för analys avseende svinpest. Veterinär besökte under dagen ursprungsbesättningen för att utreda hälsotillståndet på de kvarvarande djuren. Antal djur samt vikt i lasten undersöktes mot transportens gällande begränsningar. Det kan inte uteslutas att dödsorsaken var kvävning under transporten och misstanken om svinpest kunde avfärdas under natten då svinpestanalysen utföll negativt.

Det är viktigt att vara uppmärksam på svinpestsymtom. Internationella erfarenheter visar att det är svårt att säkert kunna utesluta misstanke utan att genomföra provtagning. ■

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, d v s utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.